

Kultur og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep 0030 Oslo

09.01.2025

Høringsuttalelse forslag til endringer i merverdikompensasjonsordningen (deres ref: 24/4281)

Pensjonistforbundet og SAKO avgir felles høringssvar. I SAKO-samarbeidet deltar Pensjonistforbundet, Telepensjonistenes Landsforbund, Jernbanepensjonistenes Forbund, Politiets Pensjonistforbund, Statens Vegvesens Pensjonistforbund, Postens Pensjonistforbund, Fagforbundet, Styrke og LO-Stats pensjonistutvalg. Til sammen representerer vi over 270 000 medlemmer.

Pensjonistforbundet alene har over 250 000 medlemmer, 6000 tillitsvalgte, 17 fylkesforeninger og 700 lokallag. Som landets største interesseorganisasjon for eldre og uføre, gjør forbundet en stor innsats for å aktivisere eldre og øke deres deltakelse og innflytelse i samfunnet. Kompensasjon for merverdiavgift er et viktig bidrag for å opprettholde og styrke dette arbeidet. For 2024 mottok Pensjonistforbundet om lag 14,3 millioner kroner i momskompensasjon.

Pensjonistforbundet og SAKO støtter Frivillighet Norges høringsuttalelse

Pensjonistforbundet er medlem av Frivillighet Norge. Pensjonistforbundet og SAKO stiller seg fullt og helt bak deres høringsuttalelse om forslag til endringer i merverdiavgiftskompensasjons-ordningen. Pensjonistforbundet og SAKOs høringsuttalelse er derfor avgrenset til to forhold:

- Regjeringens manglende oppfølging av løftet om en regelstyring av momskompensasjonsordningen.
- Frivillighetens betydning for å realisere regjeringens Bo trygt hjemme-reform.

Manglende oppfølging av løftet om en regelstyring av momskompensasjonsordningen

Momskompensasjonsordningen er en viktig del av frivillig sektors rammebetingelser. Vi vil berømme Støre-regjeringen for i praksis ha gitt organisasjonene full momskompensasjon i sine fire statsbudsjetter. Den har likevel ikke innfridd løftet i Hurdalsplattformen om å «Gi full momskompensasjon gjennom ei regelstyrt ordning til idrett, frivillighet og kultur.».

Regelstyring innebærer at de frivillige organisasjonene er garantert å få utbetalt det beløpet i momskompensasjon som de har krav på i tråd med forskriften, uten risiko for at beløpet blir avkortet fordi det er satt av for lite penger i statsbudsjettet. Fraværet av regelstyring medfører årlig utrygghet og uforutsigbarhet om momskostnadene blir dekket fullt ut.

Hurdalsplattformen ga oss forventninger om regjeringen i forbindelse med forslag til endringer i momskompensasjonsordningen, ville fremme et forslag om regelstyring. Det gjør den dessverre ikke, slik at den årlige utryggheten og uforutsigbarheten vil fortsette.

Det er prisverdig at regjeringen skriver at den fortsatt «legger til grunn at momskompensasjonen skal være fullfinansiert», men denne forutsetningen kan bryte hvert år og tar heller ikke høyde for et ev. skifte av regjeringsmakt.

Regjeringens begrunnelse for å ikke regelstyre ordningen er todelt: Den frykter primært at en garanti om full kompensasjon kan bli for dyrt, sekundært at det kan medføre mer byråkrati (sterkere kostnadskontroll). Pensjonistforbundet er kritisk til begge begrunnelser.

Regjeringen viser til prognoser fra en Ernst & Young-rapport som anslår at ordningen vil være på 5 milliarder kroner i 2035 og skriver: "Ordnings størrelse og usikkerheten rundt det framtidige budsjettbehovet gjør (...) at regjeringen ikke foreslår en regelstyring av ordningen i denne høringen."

For det første er økte kostnader et positivt speilbilde av forventet økt aktivitet i frivillig sektor; det er en ønsket utvikling. For det andre utgjør momskompensasjonen i dag kun om lag 1,3 promille av statsbudsjettets utgifter; det vil også i fremtiden dreie seg om langt under 2 promille. For det tredje er momskompensasjonen en lønnsom investering; frivillig sektors samfunnsbidrag er beregnet til om lag 80 milliarder kroner hvert år (SBB:2020).

Det er heller ikke riktig at en regelstyring vil «medføre behov for å innføre sterkere mekanismer for kostnadskontroll i ordningen». Det er allerede flere mekanismer for kostnadskontroll i dag; regelstyring vil ikke fjerne disse eller føre til behov for flere slike. Det gis i praksis full momskompensasjon i dag, uten at dette har resultert i et behov for «flere mekanismer for kostnadskontroll». En regelstyring er kun en garanti for at organisasjonene kan være sikre hvert år på å få det de i praksis har fått de siste fire årene.

Frivillig sektors betydning for å realisere regjeringens Bo trygt hjemme-reform

Frivillig sektor inngår som en betydelig bidragsyter i Bo trygt hjemme-reformen. Frivilligheten forventes bl.a. å være med på å skape et aldersvennlig samfunn, fremme eldres psykiske og fysiske helse, øke eldres aktivitet og deltakelse i samfunnet, og avlaste helse- og omsorgssektoren. En viktig forutsetning for dette, er gode og forutsigbare økonomiske rammer.

Eldre yter frivillig arbeid for titalls milliarder kroner hvert eneste år. Det er verdifullt for samfunnet og helsefremmende for dem som engasjerer seg og bidrar. Til sammen er norske pensjonisters frivillige innsats verdt over 29 milliarder kroner for samfunnet hvert år, viser en rapport fra Ny Analyse fra 2023. Pensjonister utfører 15.500 årsverk gjennom organisert frivillig arbeid i lag, organisasjoner og frivilligsentraler, og 36.200 årsverk på uformelt frivillig arbeid.

I Pensjonistforbundets undersøkelse i 2023, svarte 7 av 10 eldre at de hadde utført frivillig arbeid for en eller flere frivillige organisasjoner, lag eller foreninger i løpet av de siste 12 månedene. Samtidig viste en undersøkelse Pensjonistforbundet gjorde i samarbeid med VilMer, at 1 av 4 eldre ønsker å bidra mer.

Eldres deltakelse er en forutsetning for å realisere Bo trygt hjemme-reformen. Frivillig sektor kan legge til rette for økt deltakelse og være med på å realisere Bo trygt hjemme-reformen. Da trenger organisasjoner som oss en momskompensasjonsordning som er stabil og forutsigbar, slik at vi og andre kan frigjøre tid og midler til det frivilligheten skal og vil drive med.

Konklusjon

Pensjonistforbundet og SAKO er skuffet over at regjeringen ikke vil regelstyre momskompensasjonsordningen. Dermed opprettholdes årlig utrygghet og uforutsigbarhet for frivillige organisasjoner. Det er unødvendig og fremstår som et uttrykk for manglende forståelse for og verdsettelse av arbeidet frivillig sektor utfører. I verste fall medfører manglende regelstyring at sektorens viktige bidrag reduseres. Det kan bl.a. gå utover realiseringen av Bo trygt hjemme-reformen.

Pensjonistforbundet og SAKO stiller ellers seg bak Frivillighet Norges hørings svar.

Vennlig hilsen
For Pensjonistforbundet

Jan Davidsen
Forbundsleder

Arne Halaas
Generalsekretær